

MIRA IOSIF

ATELIER TEATRAL LA MARLAGNE

Stirile zilnice care ne parvin din Est sînt, toate, catastrofale: violență, război, sfîșieri interetnice, inflație și crah, pauperizare crescîndă etc. Ciclonul informațional care, non-stop, zi și noapte, alertează opinia publică asupra dezastrelor iminente ce amenință "liniștea palatelor și a bordeielor" din pașnica Europă de Vest - valuri, tone de refugiați, noi destabilizări socio-economice, noi revendicări și depar-tajări teritoriale etc., etc. - este în schimb, mediatic vorbind, mai zgîrcit în difuzarea "veștilor" bune, a mesajelor "pozitive", îmbu-curătoare, menite să ridice moralul.

Printre puținele semnale luminoase captate în ultimii ani (de la revoluțiile "de catifea", "de peliculă" sau "de palat"), se înscriu cele emise de teatrul românesc, prin turneele sale de real prestigiu, prin prezențe sporadice, singulare sau colective.

S-a scris, s-a vorbit și se vorbește despre Hamlet-ul "Bulandrei" la Londra, despre Trilogia antică a lui Șerban, vara trecută la Paris, vara asta la Salzburg și Edinburgh, despre filmul lui Pița la Mostra de la Veneția, sau al lui Pintilie la Paris. Spre deosebire de Franța, ai cărei artiști s-au aplecat cu pasiune și limpede ferveore asupra culturii din România, în Belgia vecină teatrul românesc nu e defel cunoscut (afirmația inversă fiind la fel de valabilă). Dar dacă în Belgia (țară în pragul divorțului federal, cu enorme dificultăți bugetare) teatrul "autohton" e mediocru (talentele depășindu-se rapid spre Paris!), handicapul valorii e din plin compensat printr-o uriașă deschidere de orizont, foame de cultură și de cunoaștere. Remarcabili constructori (inițiatorii căilor ferate, ai tunelurilor), belgienii caută acum, în pofida lipsei de subvenții corespunzătoare, să ridice noi poduri, să arunce punți în Europa, peste toate catastrofele istorice. Azi, la Bruxelles, Piața Comună înseamnă și comercializarea unei culturi comune, europene (în termenul "comercializare" nu există nici o nuanță peiorativă). În Belgia nu a fost prezentat niciodată vreun spectacol teatral românesc; iată însă că gheața a fost spartă în acest august '92, vară friguroasă și tare ploioasă în Ardeni, totuși propice colaborării culturale. Scriam într-un articol apărut în presa valonă că în fine, pentru belgieni, în afară de "Operațiunea Villages Roumains"* a apărut și fenomenul "comédiens roumains".

Demersul aparține Comunității Franceze și Direcției sale Generale de Cultură și Comuni-

cații (d-l Etienne Grosjean), care a dat o neîntîr-ziată urmare unei propuneri a regizorului Alexandru Dabija de a iniția un stagiul profesional. În colaborare și cu Ministerul Culturii din România, ideea lansată în martie s-a trans-format într-un atelier teatral ad-hoc, stagiul for-mativ fecund și performant. În mica localitate numită La Marlagne - situată în zona pitorească dintre Namur și Dinant - Comunitatea Franceză din Belgia dispune de un splendid spațiu cul-tural polivalent, Centrul "Marcel Hicter"; aici, într-o sală de teatru admirabil dotată tehnic, optsprezece actori, nouă belgieni și nouă români, dirijați de Alexandru Dabija, au lucrat cot la cot două săptămîni.

Deși activitatea lor nu viza neapărat reali-zarea unui spectacol, un public restrîns, dar privilegiat, a putut aprecia, în final, într-o reprezentație unică, rezultatul acestei munci in-tensive. Pornind de la realitatea unui grup neomogen de actori, regizorul-pedagog Dabija a știut să stimuleze diversele niveluri de profesionalitate, valorizînd handicapul inițial; dacă "trupa" română era compusă în majoritate din (tinere) capete de afiș și vedete ale scenei și filmului, actorii belgieni, mai modești, se prezentau și cu un alt tip de formație pro-fesională. Ei s-au supus cu entuziasm exigen-țelor și fanteziei animatorului, iar "ai noștri", cu o admirabilă umilință profesională și nevoie de regenerare, au reintrat "în clasă", reconstituind parcă, într-un alt timp și într-un alt spațiu, "at-mosfera" Casandrei.

Stagiul a avut o temă impusă, dar pe coor-donate largi: cunoaștere și re-cunoaștere de sine, prin intermediul a diverse genuri de teatru: între altele, commedia dell'arte, formulă generoasă, care a putut stimula și magnetiza resursele expresivității corporale, impulsiona improvizatia, dinamiza libertatea expresiei. A rezultat, așadar, un spectacol insolit, provoca-tor, grav și amuzant totodată, un oratoriu ges-tual proteiform, într-un limbaj autonom, aflat la frontierele baletului de avangardă și ritualurilor străvechi - o mostră fericită de simbioză culturală.

Asemeni Oului dogmatic barbian, demon-stratia sugerează începutul și sfîrșitul; pre și proto-Istoria, animalitatea speciei noastre și trezirea conștiinței. Un amalgam, inițial nestruc-turat, de trupuri (biete corpuri!) ce se atrag și se

*Operațiune născută în decembrie 1988, la Bruxelles, în scopul solidarizării cu toate localitățile românești amenin-țate de distrugerea ceașistă, mișcare umanitară extrem de populară, cu structuri voluntare pe întreg teritoriul belgian.

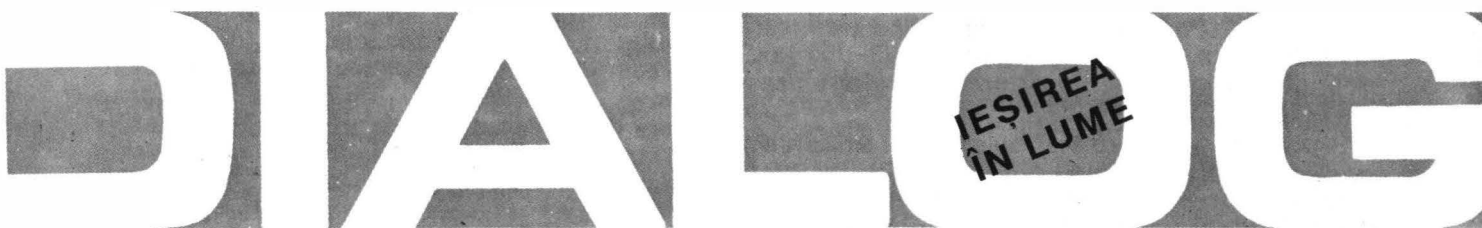
resping, strigăte nearticulate, absența unui limbaj de semnalizare, tumult și magmă, ură, violență, feroce bătălie între sexe; ușor, pe nesimțite, într-o dulce alunecare, atacanții se "umanizează", asistăm la o aspră conștientizare, apoi la nașterea iubirii. Motivul Măștilor devine o forță centrifugă, cupluri se fac și se desfac, apar în jerbe semnificații noi, ludic ele se anulează, scăpărind artificii de referințe culturale, de amuzante trimiteri suprarealiste.

Decorul sonor e cinematografic, mișcarea Măștilor amintește uneori de Fellini, costumele simple, negre, poartă o tușă personală, proiectând personalitatea respectivă. Iar în final totul respiră un sănătos umor balcanic, pe care l-am receptat cu deliciu, umor exersat cu multă subtilitate pe spinarea limbii lui Molière.

Extremul profesionalism, vitalitatea scenică, fantezia debordantă, știința regizorului și a actorilor români au stîrnit admirația colegilor

lor belgieni, ca și dorința acestora de a continua în viitor colaborarea, de a reface noi aventuri artistice.

Numele protagoniștilor români (într-o ordine aleatorie): Marcel Iureș, Adriana Trandafir, Dragoș Păslaru, Mirela Gorea, Șerban Ionescu, Camelia Maxim, Mircea Constantinescu, Simona Gălbenușă; și ale actorilor belgieni: Madeleine Fabrice, Florine Elslande, François Bartels, Jean-Yves Isquierdo, Marc Schaten, Eléonore Delhauteur, Sophie Kempinaire. Se mai cuvine reținut numele lui Ives Bartels, om de teatru și fac-totum la Marlagne, care se străduiește în continuare ca preocuparea autorităților și a publicului belgian pentru cunoașterea teatrului românesc și a "diviziilor" sale să fie cel puțin egală cu strădania depusă pentru colectarea de lapte și de jucării din cadrul operațiunilor non-stop dedicate satelor și Țirgurilor românești. ■

ALEXANDRU DABIJA:

"ACTORII TRĂIESC CU VALIZA ÎN MÎNĂ"

□ Ați participat, în vara lui 1992, împreună cu o parte dintre actorii mai tineri ai Teatrului Odeon, la un stagiu de pregătire profesională în Belgia. În ce a constat această experiență și care ar fi consecințele ei de ordin practic?

■ Pentru teatrul românesc acest stagiu a reprezentat o "premieră absolută". A fost vorba de un atelier experimental de teatru al cărui scop era cercetarea - nu producția - deci munca de laborator. Centrul cultural Marcel Hicter din La Marlagne - Belgia a găzduit această întâlnire care a durat două săptămîni și la care au participat, sub conducerea mea, opt actori români, doisprezece actori belgieni, o scenografă și o asistentă de regie din Belgia.

Propunerea a constat în cercetarea mijloacelor de expresie teatrală la limita dintre teatrul dramatic, pantomimă, dans și atitudine scenică. Cea mai importantă dimensiune a acestui laborator a fost deplina libertate, lipsa oricărei constrîngerii de ordin ideologic - teatral și posibilitatea de a folosi una dintre cele mai

superbe scene de teatru din Europa, cea din La Marlagne. Locul fiind foarte izolat, iar scena bucurîndu-se de o dotare tehnică excepțională, ni s-a oferit un cadru perfect, de liniște și echilibru, pentru o meserie care de obicei se desfășoară în condiții de turbulență, de citadinism și vînzoleală.

Consecințele de ordin practic? Fiind și pentru belgieni prima încercare de acest fel, ea a fost înregistrată ca un început în viitoarea folosire a acestui centru cultural drept loc de întîlnire a profesioniștilor de teatru. Cooperarea româno-belgiană s-a constituit astfel în piatra de temelie a unui edificiu internațional care se va ridica acolo. Și, bineînțeles, ca orice membru fondator, România va avea de acum încolo un loc privilegiat în aceste acțiuni. La nivel individual, consecințele de ordin practic sînt că regizori belgieni și-au manifestat pe loc dorința de a veni în România, pentru a lucra cu actori români; trupe belgiene de teatru vor veni - începînd cu sfîrșitul lunii septembrie - să joace